

Моделі навчання	Елементарно-репродуктивна	Системно-репродуктивна	Імітаційно-продуктивна	Продуктивна
Засоби, методи і форми навчання	Наочно-ілюстративні (наочні зразки, тести на вибір правильної відповіді, виключення зайвих елементів, складання словників базових термінів пошук необхідної інформації у навчальній і довідковій літературі, «інтранеті» та Інтернеті тощо).	Логіко-схематичні, системні (структурно-логічні схеми, опорні конспекти, тести на доповнення елементної бази структури певної системи, заповнення пустографів, визначення термінів за формально-логічними правилами тощо).	Імітаційно-проблемні («ділова гра», кейс-метод), «мозковий штурм», імітаційне моделювання, аналіз конкретних ситуацій, тести на вміння ставити і формулювати навчальні проблеми, застосовувати для їх розв'язання певні алгоритми, методи, засоби, підходи тощо).	Проблемно-концептуальні (дипломне і курсове проектування, залучення студентів до участі у НДР кафедр та інших наукових і виробничих підрозділів і установ, наукових семінарах, конференціях, конкурсах тощо).
Результат навчання	Знання-узнавання	Знання-розуміння	Знання-вміння	Знання-трансформації
Методи оцінки знань	Тести на вибір правильної відповіді з декількох варіантів правильних і неправильних відповідей.	Тести на доповнення відповіді за системними вимогами, визначення базових понять за правилами логіки.	Діагностичні, аналітичні, реферативні тести.	Проблемні тести.

Вимоги до результатів навчання повинні відповідати меті, з якою вивчається та чи інша дисципліна: наприклад, вивчення деяких філософських дисциплін (етики і естетики, релігієзнавства) можна обмежити рівнем знання-узнавання, інших (логіки) — знаннями-вміннями; знання з філософії і культурології потребують розуміння і плідних трансформацій.

Н. Д. Бабяк, ст. викл.
кафедри фінансів підприємств

ЗАСТОСУВАННЯ АКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З КУРСУ «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

Фінанси підприємств є базовою дисципліною для всіх економічних спеціальностей. Метою даного курсу є отримання студентами теоретичних знань та набуття практичних навичок самос-

тійно, економічно обґрунтовано вирішувати завдання, які виникають під час здійснення фінансово-господарської діяльності на підприємстві.

Важливим елементом навчального процесу завжди була і залишається система контролю знань студентів. В умовах діючої в університеті методики організації поточного та підсумкового контролю успішності студентів, на наш погляд, актуальною залишається проблема впровадження таких заходів, які дали б змогу перетворити систему контролю в дійовий інструмент створення стимулів у студентів до навчання. Ця проблема пов'язана з розв'язанням наступних питань: як у чотирьох стінах навчальної аудиторії змодельовати фінансову роботу підприємства для того, щоб студенти свої теоретичні знання відразу ж могли застосувати на практиці; як ефективно використати обмежені години, відведені навчальним планом; як працювати з усією групою студентів так, щоб знання отримав кожен тощо.

Вирішити подібні питання можна тільки організувавши студентів на виконання навчальних завдань за допомогою відмінної від традиційної форми роботи. Ми вважаємо, що для цього доцільним є під час проведення семінарських занять здійснювати поділ студентів на малі робочі групи по 5—6 чоловік для створення в студентському колективі духу суперництва. Таким чином, у кожного студента з'явиться можливість приймати активну участь у роботі за темою заняття.

Ми переконані, що поглибити засвоєння теоретичного матеріалу та підвищити якість викладання дисципліни можна за допомогою впровадження в навчальний процес наступних активних методів контролю:

1. Презентація групою студентів розробленої ними теми, присвяченої актуальним проблемам сьогодення, з подальшою дискусією між іншими «малими групами», викладачем та експертами з тих питань, що виносяться на обговорення. Дана форма проведення занять рекомендується до тем 5, 6¹.

2. Моделювання міні-ситуацій (використання так званого «кейс-методу»). Метою даного методу повинно бути надання студентам змоги отримати певні навички з прийняття ефективних фінансових рішень в існуючому правовому полі, адаптувати теоретичні знання до реалій бізнесу, обробляти фінансову інформацію та виявляти тенденції розвитку певного вища. Рекомендується для проведення занять з тем 2, 7, 9, 10, 11¹.

¹ згідно з навчальним планом дисципліни «Фінанси підприємств»

3. Колективне розгадування «малими групами» фінансових кросвордів, що складаються з основних фінансових термінів та категорій кожної з тем курсу. Дана форма контролю дає можливість викладачу перевірити, а студентам закріпити й систематизувати отримані знання. Рекомендується застосовувати на кожному семінарському занятті.

4. Дидактичні ігри: ділові, рольові, імітаційні. В умовах обмеженості часу гарно зарекомендувала себе форма опитування студентів за типом відомої всім гри «Слабка ланка». Для цього викладач повинен розробити коротенькі питання трьох або чотирьох рівнів складності. Хто дає невірну відповідь, той вибуває з гри і відповідно втрачає можливість заробити позитивну оцінку. Така форма опитування значно підвищує стимул студентів заглядати вдома до підручника.

5. Розв'язування практичних задач. Для економії часу та підвищення активності студентів рекомендується надавати кожній «малій групі» по одній задачі на 5 хвилин з подальшим обговоренням з усією групою вірного розв'язку до кожної задачі.

З власного досвіду можна зазначити, що застосування перелічених методів в навчальному процесі дає змогу підвищити активність студентів та ефективність засвоєння ними програмного матеріалу в декілька разів і, як наслідок, майже стовідсоткову успішність студентів на іспиті.

З. П. Бараник, канд. екон. наук,
доцент кафедри статистики

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «СТАТИСТИКА ПРАЦІ»

Входження України до Європейського освітнього простору вимагає переосмислення та удосконалення методичних підходів до розробки навчальних планів та організації навчального процесу, до контролю та оцінки знань студентів при вивченні дисципліни як бакалаврського так і освітньо-кваліфікаційного рівня — магістра.

Безпосередньо це стосується і «Статистики праці», дисципліни, яка має велике значення для характеристики праці та трудових відносин як в Україні, так і в Європі. Перебудова «Статистики праці» повинна здійснюватися шляхом наближення методології розрахунку показників статистики праці до міжнародних стандартів, які розробляються Статистичною Комісією ООН та Міжнародною організацією праці. Дуже важливо, щоб студенти опанували теоре-